

D jako Debóra

Mé srdce je s těmi, kdo třímají v Izraeli palcát, při dobrovolnících v lidu; dobrořečte Hospodinu! (Sd 5:9)

1. čtení: Soudců 4

Hlavní čtení: **Soudců 5**

ÚVOD: ACH TI SOUDCOVÉ!

Milí bratři, milé sestry,

připomeňme si: Kdo to vlastně byli, ti starozákonní soudcové? Charismatictí vůdci Božího lidu, kteří v dobách míru rozhodovali právní spory mezi lidmi z jejich okolí. Když byl Izrael politicky nezávislý a nikým neokupovaný, soudcové přispívali velkou měrou k tomu, aby se Izraelci mezi sebou nepozabíjeli. Ale v dobách války, v dobách okupace cizími vojsky, jak se žel často Izraeli stávalo, tito lidé byli vedeni Božím Duchem k tomu, aby Izraelce vysvobodili. Aby izraelské kmeny mohly ze sebe konečně setřást to cizí jho a zase svobodně dýchat. A tak známe z knihy Soudců akční příběhy o Ehúdovi, který – viděno okem nepřítele, spáchal teroristický čin, když v tichosti zapíchl moábského Eglóna, tehdejšího vládce nad Izraelem. A také příběhy o soudci Gedeónovi, který jen s třemi sty vojáky zničil v noční bitvě veliké midjánské vojsko. A dále vyprávění o Jiftáchovi, takovém izraelském Jánošíkovi, o kterém ovšem nevíme, zda bohatým bral a chudým dával. Víme o něm pouze, že druhým bral. A pak na Boží příkaz porazil amónské okupanty. A nejvíce vyniká soudce Samson, namyšlený a zdánlivě nepřemožitelný bojovník, který ovšem padne kvůli své lásce k pelištejské Delíle. Přijde o vlasy, přijde o sílu. Ale když mu nakonec zase vlasy dorostou, strhne na sebe i na nepřátelské Pelištejce celý jejich chrám. A tím porazí nepřátele Božího lidu.

Jako děti jsme právě jeho příběhy přímo hltali. Proč? Protože jsme ještě neměli žádný morální kompas. V hlavě nám při těchto příbězích neblíkala žádná červená kontrolka. Nevnímali jsme, jak morálně pochybní jsou tito izraelští vůdcové. Obdivovali jsme jen jejich sílu, svaly a vojenské úspěchy. A co na tom, že Samson své ženě dává jako svatební dar košile, které stáhl z třiceti mrtvých vojáků, které právě zabil. Co na tom, že Jiftách kvůli svému zbytečnému slibu Pánu Bohu obětoval svou vlastní dceru, která k tomu přišla jak slepá k houslím? A přitom Nejvyšší po něm žádný slib nechtěl! Co na tom, že Gedeón s Bohem jen točí a točí? A přestože mu Bůh trpělivě žehná, on se od něj odvrátí a svede Izraelce k modloslužbě?

Bratři a sestry, toto jsou hrdinové, na které bychom neměli být hrdí. Není důvod, abychom k nim vzhlíželi. Není moc důvodů, abychom si jich vážili a obdivovali je. Oni jsou lidé, kteří často morálně i duchovně selhávají. Bojují proti pohanským nepřátelům, to ano. Ale sami jako pohané žijí. Kdyby je duch Boží čas od času nepozvedl a neposilnil, sotva by se z toho bahna sami zvedli.

I. DEBÓRA, SVĚTLÁ VÝJIMKA

Jedinou světlou výjimkou mezi soudci je právě Debóra. A to je velice zvláštní jev! Žena, která vyniká mezi muži. Soudkyně, která převyšuje všechny ostatní soudce. Co se tedy dozvídáme o Debóře? Její jméno znamená „Včela“. A ona je skutečně pilná jak včelička, alespoň co do povinností, které jí Bůh uložil.

Debóra žije v době, kdy je Božím lidu opět úzko. Po časech klidu a míru, svobody a nezávislosti, se Izrael opět dostal – vlastní vinou! – do područí cizáků. Tentokrát zaslíbenou zemi okupují kenaanská vojska krále Jabína, který sídlil v severním Chasóru. Jeho hlavním a obávaným velitelem byl Sísera, podle jména zřejmě draze zaplacený cizinec se skvělými schopnostmi a zkušenostmi na bitevním poli. Kniha Soudců uvádí, že král Jabín terorizoval Izrael celých dvacet let. Měl 900 železných vozů, což představovalo obrovskou vojenskou sílu. Pro zajímavost: Tyto vozy se nepoužívaly jako tanky, tedy na prorážení bojových linií. Tyto vozy se spíš používaly na pronásledování a dorážení prchajících nepřátel. V této konečné fázi boje byly nejúčinnější. To se ví, že matky s nimi musely strašit své neposlušné děti, stejně jako staří Římané děsili své děti Hannibalovými slony.

Debóra je soudkyně a prorokyně v jedné osobě. Duchovní a morální úpadek Izraele je asi dost veliký, když Izraelci chodí za ženou pro rady, s prosbami o rozsouzení sporů, a také s touhou poznat Boží vůli. Abyste to dobře pochopili: Já jsem velice rád za tuto biblickou pasáž! Ta nám dnes jasně říká: *Nehleďte na to, s jakým pohlavím se člověk narodil. Muž může být dobrým mužem Božím. Žena může být ale také dobrou ženou Boží. Muž může mít vliv na své okolí. Ale to žena také. Muž může přinášet Boží slovo lidem kolem sebe, když ho k tomu Hospodin povede. Ale žena to zvládne stejně dobře, bude-li Bůh chtít. Muž může být ve vedení církevního i světského společenství. Ale právě tak i žena.*

Na druhou stranu: Když se podíváme do doby Soudců, díváme se do čistě patriarchální společnosti. A člověk se musí ptát: *Kde jsou zbožní muži, když Božímu lidu prorokuje a Boží lid soudí žena? Kam se poděli? Do jakých děr se schovali? Copak nikde není žádný kněz? Žádný prorok? Žádný soudce?*

Izraelská svatyně byla v Šílu. A také do Bét-elu se lidé chodili modlit. A tam museli být kněží. Ale zřejmě tito kněží stáli za starou belu. Zřejmě jim lidé nevěřili, a tak je nevyhledávali. Místo toho chodili za Debórou. A tak Izrael v té pohnuté době soudí žena Debóra, která nevysedává ve svatyni, ale pod Debóřinou palmou kdesi v efraimských horách. A Izraelci za ní přicházejí, aby našli klid pro své duše. Aby k nim skrze ni Hospodin promluvil. Aby s její pomocí urovnali mezilidské spory a tahanice.

Bratři a sestry, jako křesťana a zároveň občana České republiky mě to nutně vede k povzdechu a k přemýšlení. Jak nízký kredit má církev v naší zemi! Jak špatnou pověst má církev se svými kostely a chrámy, faráři a knězi, seniory a biskupy! Církev se svými vnitřními problémy a zájmy. Církev se starostí o sebe samu, o své finance a majetky, o svou vlastní existenci.

Když si lidé potřebují udělat pořádek ve svém životě, za námi většinou nejdou. Kostelům se vyhnou obloukem. A mají k tomu spoustu důvodů. A my někdy utrousíme, že to je jejich mínus. Jejich chyba. Výsledek jejich potemnělé mysli, nebo komunistické výchovy. Ten problém je však i naším problémem. Potřebujeme pomaličku, krůček po krůčku, zlepšovat obraz církve. Prezentovat církev jako společenství laskavých a zbožných lidí, kteří mají skutečný zájem o lidi ve svém okolí. A proto také potřebujeme Debory, pilné a zbožné ženy. A stejně tak pilné a zbožné muže. Potřebujeme lidi, kteří budou ochotni pro dobro lidí kolem sebe něco dělat. Lidi, kterým nebude jedno, co se kolem nás děje. A proto budou investovat svůj čas a své síly, aby se to Boží království zase trošku víc prolomilo do našeho světa. Takové lidi, kteří budou skutečnými médii, prostředníky mezi Bohem a lidmi.

II. DEBÓRA, STATEČNÁ MATKA BOŽÍHO LIDU

A to je Debóra. Médium. Prostředník. Prostředník je jen ten, který spojuje dvě strany. A aby to dělal dobře, musí mít obě strany rád. Musí k nim chovat náklonnost, musí s nimi pěstovat láskyplný vztah. V tomto případě jak s Bohem, tak s lidmi. Médium je propustné. Debóra je propustná. Skrze ni dochází k propojení. K oživení vztahů mezi člověkem a Bohem. Debóra je prorokyně. Sděluje Boží slovo lidem kolem sebe. Debóra je soudkyně. Pracuje s lidmi pro jejich dobro, aby spolu mohli žít v pravdě, spravedlnosti a lásce. Ona není poustevnice, která miluje Boha, ale lidmi pohrdá a vyhýbá se jim. Ona ale není ani sociální aktivistka, která se snaží lidem pomáhat bez ohledu na to, zda nějaký Bůh je, či není.

Možná si říkáte, že jsem ji až příliš vychválil. Kde jsem vzal, že ty lidi tak miluje? No, třeba z její oslavné písně. Tam se sama nazývá matkou Izraele. Debóra zpívá:

- ⁷ *Opuštěn byl venkov, pusto bylo v Izraeli, až jsem povstala já, Debóra, povstala jsem jako matka v Izraeli.*

Matky milují své děti. A svou lásku k nim zpravidla projevují činy. Dítě spadne z kola a odře si koleno. Pláče a jde za mámou. A co udělá maminka? Řekne třeba: *Nebreč, můžeš si za to sám?* Nebo: *Jdi si to umýt, je to tvoje koleno. A neruš, teď si píšu s kamarádkou?* Nebo řekne: *Ale to je mi moc líto, že sis rozbil kolínko. A dál už nic? Ne! Dobrá matka utěší své dítě. Ujistí ho, že to bude v pořádku. A hlavně: Umyje dítěti rozbité koleno a ošetří to zranění. Prostě udělá ve prospěch svého dítěte všechno, co bude v jejich možnostech, přestože to dítě si za své zranění může samo! Kdo za to může, to je v tu chvíli úplně jedno.*

Debóra určitě ví, proč je Boží lid v takové šlamastice. Kvůli tomu, že Boží lid přestává být Božím lidem. A co dělá? Všechno proto, aby tomu tak nebylo. Aby se to zlepšilo. Co jí jen síly stačí. A když přijde okamžik Božího vysvobození, ta dlouho očekávaná a vymodlená chvíle, Debóra je u toho.

- ⁶ *Ta poslala pro Báraka, syna Abínoamova, z neftalijské Kedeše, a naléhala na něho: "Sám Hospodin, Bůh Izraele, ti přikazuje: »Táhni hned na horu Tábor a vezmi s sebou deset tisíc mužů z Neftalíovců a Zabulónovců. ⁷ Já k tobě přivedu k potoku Kíšonu velitele Jabínova vojska Síseru i jeho vozbu a jeho hlučící dav a dám ti jej do rukou.«"*

Jenže Bárak se ukáže jako pravý předchůdce soudce Gedeóna. Má strach. Má obavy spolehnout se na slova prorokyně a jít do otevřeného konfliktu s tehdejší mocipánem. Nedivím se. Měl bych také strach. A určitě ještě větší než Bárak. Já bych zřejmě neřekl ani to, co řekl, a nakonec udělal Bárak sám:

- *Bárak jí odpověděl: "Půjdeš-li se mnou, půjdu, nepůjdeš-li se mnou, nepůjdu."*

Na této větě je pěkně vidět, jak velikou autoritu Debóra měla. O co Bárak žádal? Aby Bůh sám šel s ním do toho boje. *Když už mě voláš, abych se postavil nepřátelům, Bože, tak mě jen nevolej. Já potřebuji víc. Já potřebuji ujištění, že jsi v tom boji se mnou. Že tam nebudu sám. Že budeš stát po mém boku. A právě Debóra měla ztělesnit Boží přítomnost, jeho posilu a požehnání v nadcházejícím konfliktu.*

A co na to Debóra? Jak odpověděla? Jak se zachovala? *Já nejdu, Báraku. Mě Bůh do boje nevolá. Já jsem žena. Já tam nemám co dělat. A kdybych padla, kdo by soudil Izraelce? Kdybych zemřela, kdo by přinášel Izraelcům slovo Boží? Já jsem příliš důležitá na to, abych se vydala s tebou do boje.*

Nic z toho neřekla. Naopak: Pro ni byl osud Božího lidu tak důležitý, že na Bárakovu prosbu kývla. Stála po jeho boku v bitevní vřavě. Ona je přece matka Izraele! Proč by měla zůstat doma, když jde o kejhák jejím duchovním dětem? Proč by se měla držet stranou, když se rozhoduje o budoucnosti těch, které miluje mateřskou láskou? Ona je žena statečná. Ona je žena rozhodná. Jak zpívá sama o sobě:

- *Mé srdce je s těmi, kdo třímají v Izraeli palcát, při dobrovolnících v lidu; dobrořečte Hospodinu!*

A proto také ve své písni kritizuje ty, kteří schválně zůstali stranou tohoto důležitého boje. Ale na druhou stranu chválí všechny, kteří se k tomu rozhodujícímu boji postavili čelem. (Sd 5:14-18)

III. TÁHNOUT ZA JEDEN PROVAZ

Když totiž jde do tuhého, když jde o hodně, když jde o všechno, Boží lid musí být jednotný a aktivní. A ne rozdrobený na ty, kteří udělají všechno za ostatní. A na ty, kteří nehnou ani prstem. V tom vnímám sílu této písni. Je to píseň přesvědčené aktivistky, která si váží těch, kteří spolu s ní pochopili vážnost situace, a tak spojili síly a vyšli do boje. Je to píseň aktivistky, která nedokáže pochopit, jak se v tomto klíčovém okamžiku můžou někteří bratři a některé sestry držet stranou a hledět si jen svého.

Tak tomu být nemá! Ani na úrovni církve, ani na úrovni státu. Ani na úrovni sboru, ani na úrovni obce. Když jde do tuhého, když o něco skutečně jde, musíme všichni táhnout za jeden provaz. To znamená, že všichni musíme táhnout. Něco dělat. A jsem rád, že alespoň jednou za čas se to skutečně daří. Ať už ve dnech, kdy vypukla válka na Ukrajině nebo v časech korony. A další velké výzvy na nás už zřejmě čekají za rohem... Prostě přicházejí chvíle, ve kterých musíme společně zabrat, jinak selžeme. Před Bohem. Před lidmi. A také sami před sebou.

A tak aktivistka Debóra nakonec chválí toho největšího aktivistu. Toho, který Debóru svým aktivismem mnohonásobně převyšuje. Toho, který ji i všechny ostatní posiluje. Nebeského Otce, kterému nikdy nebylo jedno, jak se vede jeho dětem. Boha, který je tím nejlepším Otcem a nejlepší Matkou, protože nás všechny miluje. Boha, který je ochoten bojovat za svůj lid. Osobně se nasadit za jeho blaho a dobro.

- ³ *Slyšte, králové, poslouchajte, hodnostáři, já budu pět Hospodinu, já mu budu zpívat, zpívat žalmy Hospodinu, Bohu Izraele.* ⁴ *Hospodine, když jsi táhl ze Seíru, když jsi vykročil z Edómského pole, země se třásla, z nebes kanuly krůpěje, ano, z oblaků kanuly krůpěje vod.* ⁵ *Hory se zapotácely před Hospodinem, Bohem ze Sínaje, před Hospodinem, Bohem Izraele.*

Jinými slovy: Bůh se postavil za svůj lid. Bůh za něj bojoval. Bůh zvítězil. A proto Bohu patří chvála, čest a dobrořečení. Boží láska, to nejsou jen pouhá slova. Jeho láska, to nejsou jen slovy vyjádřené city. Jeho láska, to jsou konkrétní činy vedoucí k našemu dobru.

IV. KDYSI MOCNÝ BOJOVNÍK – DNES LASKAVÝ OTEC

Bratři a sestry, *Debóřina píseň* je považována za nejstarší písemný doklad izraelské literatury. Prostě nic staršího a původnějšího v Bibli asi nemáme. Je to ukázka izraelské zbožnosti z předkrálovských dob. A když se tím zvláštním textem pročítám, říkám si: *Kolik staletí ještě bude Boží lid čekat na to, až se mu Bůh konečně projeví ve své plné kráse a pravdě? Tedy v Ježíši Kristu?* Bůh pak už nebude silný bohatýr, který šmahem zlikviduje všechny své nepřátele. Ale laskavý Otec, který doširoka rozevívá svou láskyplnou náruč. Už to nebude Bůh, který si hledí jen svého lidu, možná spíš jen hrstky zbožných. Ale Bůh, kterému leží na srdci každý člověk, bližší i vzdálenější. Debóřina píseň končí zvoláním:

- *Tak ať zhynou všichni tvoji nepřátelé, Hospodine!*

A jeden z nejmladších biblických textů, 1. list Janův, o Bohu říká:

- ⁷ *Milovaní, milujme se navzájem, neboť láska je z Boha, a každý, kdo miluje, z Boha se narodil a Boha zná.* ⁸ *Kdo nemiluje, nepoznal Boha, protože **Bůh je láska.*** (1J 4:7-8)

Amen.